

Gemeenteraad

Vergadering van 28 mei 2024

Programma - Duurzaamheid

2024_RAAD_00028 Klimaat- en Duurzaamheidsambities Steenwijkerland

Auteur

Tessa Steunenbergh

Overlegd met

Johannes Terpstra, Inge Meindertsma, Heleen Talman

Portefeuillehouder

M. Scheringa

Samenvatting

Op het gebied van duurzaamheid gebeurt op diverse niveaus van de overheid enorm veel, zoveel zelfs dat het overzicht gemakkelijk verloren gaat. Het is lastig om de losse onderdelen nog in het grotere geheel van Duurzaamheid te plaatsen. Dit was ook een constatering in het rekenkameronderzoek van 2022 over Programma Duurzaam.

Om te komen tot dit overzicht is één document gemaakt met het geheel van de Klimaat- en Duurzaamheidsambities van gemeente Steenwijkerland. Het document bevat ambities gebaseerd op landelijk, regionaal en lokaal beleid met enkele nieuwe toevoegingen. Het document beschrijft de ambities op deze vijf duurzaamheidsthema's: energie, mobiliteit, circulariteit, klimaatadaptatie en biodiversiteit. De duurzaamheidsthema's zijn verbonden aan integrale opgaven van gemeente Steenwijkerland. Hierdoor is de verbinding tussen de verschillende thema's zichtbaar gemaakt.

De vanuit het rijk opgelegde ambities in combinatie met al vastgestelde gemeentelijke ambities een enorme opgave. Met dit document wordt vooral een aanzet gedaan om de ambities op het gebied van Klimaat en Duurzaamheid 'Steenwijkerlands' te maken. De raad wordt gevraagd om dit document als richtinggevend document vast te stellen, zodat het in toekomstige ontwikkelingen en projecten kan worden gebruikt en het kan worden vertaald naar concrete activiteiten en/of uitvoeringsplannen.

Beschrijving

Inleiding

Bijgaande Klimaat- en Duurzaamheidsambities beslaan de vijf duurzaamheidsthema's: energie, mobiliteit, circulariteit, klimaatadaptatie en biodiversiteit. In het document worden de thema's individueel behandeld, maar wordt ook op basis van integrale opgaven weergegeven hoe deze thema's samenkomen. Het document is een kapstok waaraan alle doelstellingen en ambities op het gebied van duurzaamheid zijn opgehangen. Dit document kan worden gebruikt als richtinggevend document voor Klimaat en Duurzaamheid bij het starten van nieuwe projecten of ontwikkelingen. Het bevat ambities gebaseerd op landelijk, regionaal en lokaal beleid met enkele nieuwe toevoegingen. Hieronder volgt per thema de kern van de ambities.

Energie

Op het gebied van energie zijn de doelstellingen van de Rijksoverheid al zeer ambitieus, waardoor er weinig ruimte is voor extra ambities. Het streven naar een nog hoger doel lijkt onrealistisch. In het verleden is de mogelijkheid van een energieneutraal Steenwijkerland besproken, maar deze ambitie is bewust niet in het document opgenomen. Dit zou namelijk vereisen dat alle verbruikte energie lokaal wordt opgewekt, wat niet haalbaar is voor onze gemeente. Daarom is gekozen voor het doel om Steenwijkerland in 2050 klimaatneutraal te maken, met de ambitie om al in 2045 geen aardgas meer te gebruiken – vijf jaar eerder dan de landelijke doelstelling. Daarnaast wordt er uiteraard stevig ingezet op energiebesparing.

Mobiliteit

Voor mobiliteit wordt enerzijds ingezet op de elektrificatie van al het vervoer. Anderzijds wordt vooral ingezet op actieve en duurzame vormen van vervoer, zoals fietsen, wandelen en deelmobiliteit. Om deze verandering te behalen is het nodig om autogebruik, met name voor afstanden korter dan 7,5 km te ontmoedigen. De gemeente zet vol in op actieve vervoersmiddelen door een echte fiets- en wandelgemeente te worden.

Circulariteit

Steenwijkerland sluit zich aan bij de doelstellingen van de Rijksoverheid: het realiseren van een volledig circulaire economie voor 2050, met een tussentijdse doelstelling om in 2030 het gebruik van primaire abiotische grondstoffen (zoals mineralen, metalen en fossiele brandstoffen) met 50% te verminderen. Dit is een aanzienlijke uitdaging die extra inspanningen vereist van de gemeente, haar inwoners en het lokale bedrijfsleven. Als overheid geven we het goede voorbeeld en vervullen we een stimulerende rol om de noodzakelijke randvoorwaarden voor onze inwoners en ondernemers te creëren.

Klimaatadaptatie

Binnen de gemeente zijn twee beleidsdocumenten vastgesteld die van belang zijn voor klimaatadaptatie. Het eerste document is de 'Lokale AdaptatieStrategie en de Lokale UitvoeringsAgenda (LAS/LUA) 2023-2027', welke een gedetailleerde uitwerking en verdieping biedt van de 'Regionale Adaptatie Strategie (RAS)', opgesteld door de werkregio Fluvius. Deze documenten zijn volledig als basis gebruikt voor het onderdeel Klimaatadaptatie in dit ambitiesdocument.

Biodiversiteit

Tot op heden waren de doelstellingen voor het onderdeel Biodiversiteit minder concreet. Dit hoofdstuk introduceert daarom een aantal nieuwe ambities. Het uiteindelijke doel is dat Steenwijkerland in 2050 een natuur-inclusieve gemeente is, met versterkte en behouden groenblauwe structuren en gebiedseigen biodiversiteit op alle schaalniveaus. Bijzondere aandacht gaat uit naar het behoud van kenmerkende landschapselementen zoals poelen, houtwallen, singels en lanen in het buitengebied.

Verbinding aan opgaven Steenwijkerland

In hoofdstuk vier komen de duurzaamheidsthema's samen en worden deze verbonden aan de opgaven van Steenwijkerland. De zes duurzaamheidsthema's worden gekoppeld aan zes grote actuele opgaven waar in de gemeente Steenwijkerland aan wordt gewerkt.

1. Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkelingen
2. Leefbare steden en dorpen
3. Adaptief landelijk gebied
4. Veerkrachtige lokale economie
5. Betrokken en actieve bewoners
6. Gemeente als goede voorbeeld

Gemeente als goed voorbeeld

De uitdagingen die voortvloeien uit dit klimaat- en duurzaamheidsplan zijn aanzienlijk voor de

gemeente Steenwijkerland, maar ook voor haar inwoners en lokale ondernemers. Volgens het principe 'practice what you preach' neemt de gemeente een leidende rol op zich in haar eigen bedrijfsvoering en stimuleert ze actief de transitie naar 2050. De gemeente kan op bijna alle duurzaamheidsthema's een voorbeeldfunctie vervullen door de vastgestelde ambities om te zetten in concreet beleid en actie. Dit vereist echter dat de ambities op gemeentelijk niveau worden geïntegreerd en ondersteund, wat invloed heeft op het inkoop- en vergunningenbeleid, maar ook op het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed, de bedrijfsvoering en het aanmoedigen van duurzaam gedrag onder werknemers. De raad heeft ook een informatienota ontvangen over de CO₂ voetafdruk van de organisatie en wat de grootste bronnen van CO₂-uitstoot zijn. Nu dit in beeld is kan worden gewerkt aan het planmatig reduceren van onze CO₂-uitstoot.

Gewenst resultaat

Een gemeentelijk document waarin alle doelstellingen en ambities op het gebied van duurzaamheid duidelijk zijn weergegeven.

Argumenten

1.1 Zienswijzen gaan vooral over de uitvoering van de ambities.

Er zijn negen organisaties die zienswijzen hebben ingediend. De zienswijzen hebben vooral betrekking op de uitvoering van de ambities. Het document had destijds de naam van Klimaat- en Duurzaamheidsplan in plaats van ambitie. Dit bleek verwarring te geven omdat dit de verwachting bij de lezer wekt dat wordt beschreven hoe de ambities worden gerealiseerd. De naam is daarom aangepast naar Klimaat- en Duurzaamheidsambities. Uit de zienswijzen valt ook op te maken dat bij realisatie van de ambities de samenleving goed moet worden betrokken.

2.1 Door dit document geeft de gemeente invulling aan het advies van het rekenkameronderzoek van 2022.

Een van de conclusies van het rekenkameronderzoek was dat overkoepeld beleid met ambities en doelstellingen ontbrak. Daarom is dit integrale document opgesteld waarin alle vijf duurzaamheidsthema's beschreven worden en doelen en ambities zijn opgenomen.

2.2 De Klimaat- en Duurzaamheidsambities zijn een kapstok voor het borgen van verduurzaming in nieuwe projecten.

Voor de meeste processen in onze gemeente is duurzaamheid geen hoofddoel. Het raakt daarom gemakkelijk uit beeld en verliest gemakkelijk prioriteit in een kosten/baten afweging. Door deze Klimaat- en Duurzaamheidsambities als richtinggevend document vast te stellen is er een basis die gebruikt kan worden bij nieuwe ontwikkelingen. Dit hoeft niet bij elk project opnieuw bedacht te worden.

Kanttekeningen en risico's

1.1 Door het samenbrengen van de vijf duurzaamheidsthema's ligt er een document dat omvangrijk en complex is geworden.

Het samenbrengen van alle thema's geeft overzicht en laat zien wat er allemaal op het gebied van klimaat en duurzaamheid gebeurt. Er was al geconstateerd dat er veel gebeurt en dat blijkt ook uit dit document. In het opstellen van dit document is veel tijd gaan zitten in het leesbaar maken van het document en het samenbrengen van alle vakgebieden. Er staat nu een overzichtelijk document, maar uit de zienswijzen blijkt ook wel dat het een ingewikkeld document is waar iedereen andere verwachtingen bij heeft.

Dat heeft er onder andere toe geleid, dat we het document niet meer als een Klimaat- en Duurzaamheidsplan zien, maar als ambities op het gebied van Klimaat en Duurzaamheid. Hiermee hebben we een richtinggevend document waarin alle doelstellingen en ambities die de gemeente heeft op het gebied van duurzaamheid zijn opgenomen. Tegelijkertijd voorziet het ook in de vraag om alle ontwikkelingen op het gebied van Duurzaamheid integraal in beeld te brengen.

Duurzaamheid en social return

Het document draagt bij aan de Klimaat- en Duurzaamheidsambities van de gemeente Steenwijkerland.

Financiële toelichting

Bij de uitwerking van de Klimaat-en Duurzaamheidsambities wordt de reguliere P&C cyclus gevolgd.

Communicatie en participatie

De Klimaat- en Duurzaamheidsambities worden op de gemeentelijke website geplaatst. Ook wordt er een persbericht opgesteld en het document wordt gedeeld op sociale media.

Uitvoering en planning

Doel is dat duurzaamheid onderdeel van het reguliere proces wordt. De uitvoering wordt aangejaagd en gestimuleerd vanuit het programma Duurzaam. Het voorliggende document kan als een richtinggevend document hierin worden gezien. Via de reguliere p&c-cyclus zullen we op diverse plekken rapporteren over de voortgang die we maken ten aanzien van onze klimaat- en duurzaamheidsambities.

Is het besluit openbaar?

Ja

Besluit

Het college legt het volgende voor aan de gemeenteraad:

1. Kennis te nemen van de reactienota op de zienswijzen op de Klimaat- en Duurzaamheidsambities.
2. Bijgaande Klimaat- en Duurzaamheidsambities als richtinggevend document vast te stellen.